

Arkeologisk utredning 2021

Bölsåkra 5:11

HUSBYGGE

Höganäs kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2021:14

Per Sarnäs

Arkeologisk utredning 2021

Bölsåkra 5:11

HUSBYGGE

Höganäs kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk utredning 2021

Bölsåkra 5:11

Husbygge

Höganäs kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2021:14

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Per Sarnäs

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 957462

© Skånearkeologi 2021

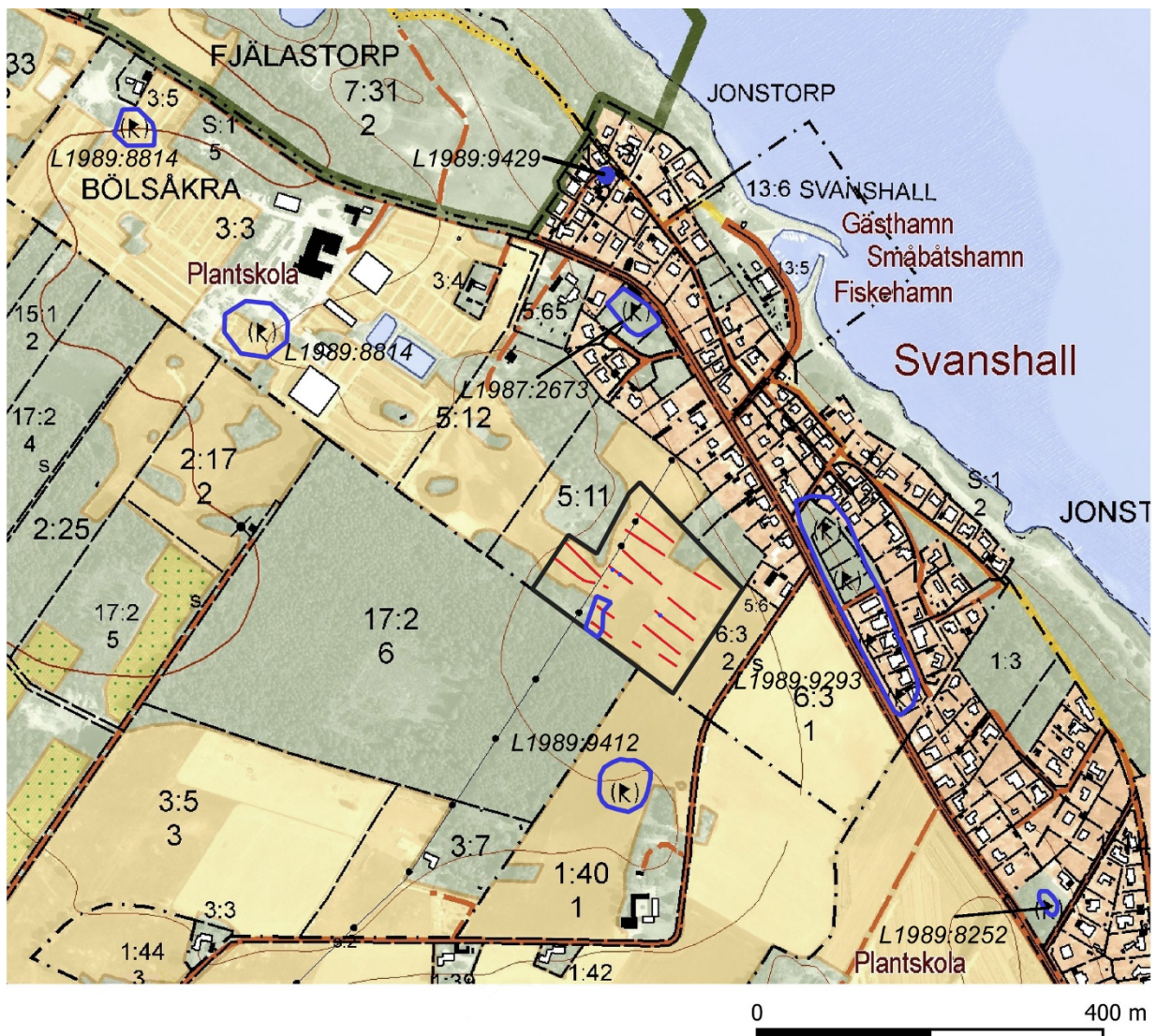
Innehåll

Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	6
Utvärdering	7
Referenser	7
Tekniska och administrativa uppgifter	8

Figur 1. Karta över Skåne med Höganas kommun markerat med blått.

Figur 2. Del av fastighetskartan. Utredningsområdet är markerat med kraftig svart linje. Sökschakten är rödmarkerade. Fornlämningar liksom en nyupptäckta fornlämningen är markerad med blå linje eller blå prick. Fornlämningsnummer är kursiverade © Lantmäteriet

Inledning

Med anledning av planerad bostadsbebyggelse inom fastigheten Bölsåkra 5:11 beslutade länsstyrelsen Skåne om en arkeologisk utredning. Inom det 3 ha stora utredningsområdet planerar sökanden, Peter Andreasson, uppföra tre enfamiljshus och en mindre hästgård.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar berördes av den planerade bebyggelsen. Utredningen skulle preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet.

Resultaten från utredningen skulle kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten skulle också kunna användas som underlag i företagarens planering.

Den arkeologiska utredningen genomfördes i form av sökschaktning med grävmaskin. Schakt och anläggningar har mätts in med en RTK-GNSS (GPS). Utredningen föregick av kart- och arkivstudier.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet är ca 30 000 m² stort och utgörs av hävdad betesmark som tidigare utgjort åkermark. På flera ställen sticker urberget upp och bildar impediment. Underlaget utgörs av varierande fraktioner av grus och sand. Centralt inom undersökningsområdet finns ett område som tidigare har utgjort en våtmark (figur 3). Jorden inom detta område var trots torkan fortfarande fuktig och underlaget karaktäriserades av järnutfällningar. Det förekom även små rester av äldre våtmarkslager. Enligt markägaren har det tidigare funnits en mangelgrav inom detta område (Andreasson muntl.). I östra delen av undersökningsområdet förekom flera mindre igenfyllda grustag. En del av grustagen kunde skönjas i ytan som ojämn mark med en avvikande vegetation.

Enligt Bengt Pamp är namnet Bölsåkra en variant av Bolsåkra vilket ska betyda del av åker som tillhör en viss gård eller vissa gårdar i byn (Pamp 1983).

Utredningsområdet ligger i en relativt fornlämningsrik bygd med en dominans av boplatser från stenåldern. Littorinamaximum bör ha legat vid ca 8 m öh. (Jennbert 2010), vilket innebär att strandnära boplatser bör finnas närmare den nutida kustlinjen. Nedanstående fornlämningsbeskrivningar är hämtade från Fornsök och deras läge kan ses på figur 2.

L1987:2673 – Boplatsoområde med okänd utbredning. Vid en arkeologisk utredning av Wallin kulturlandskap och arkeologi 2004 framkom boplatslämningar bestående av härdar, stolphål, gropar och kulturlagerrester. Även fynd av slagen flinta, bränd lera och keramik påträffades.

L1989:8252 – Stenåldersboplatz med en utbredning av ca 15 x 5–10 m. Indikerad genom rikligt med flintavslag. Den ungefärliga utsträckningen bedömdes med hjälp av fynd i mullvadshögar. Vid inventeringstillfället tillvaratogs 8 flintavslag, varav ett par med retusch.

L1989:8813 – Boplatz(?) med en utbredning av ca 45 x 35 m. Inom området påträffades 2 flintavslag med retusch samt enstaka spridda avslag.

L1989:8814 – Boplatz(?) med en utbredning av ca 70 x 50 m. I området hittades 2 flintavslag med retusch samt spridda flintavslag.

L1989:9293 – Stenåldersboplatz med en utbredning av ca 270 x 60 m. Boplatzen utgörs av rikligt med flintavslag samt skärvssten. Vid inventeringstillfället tillvaratogs 1 skivvxa. År 1986 företogs en provundersökning i området, med anledning av en planerad småhusbebyggelse. Sex sökschakt grävdes varvid påträffades ca 20 härdar/hårdgropar. Vid undersökningen tillvaratogs 1 trindyxa, 3 Limhamnsyxor, 4 kärnyxor, 9 skivyxor, 2 slipade flintyxor, 16 skrapor m.m.

L1989:9412 – Stenåldersboplats med en oregelbunden utsträckning, ca 50 m diameter. Indikerad av sparsamt med flintavslag, på ett par ställen relativt rikligt. På platsen har tidigare av markägaren påträffats 2 tunnackiga flintyxor, 1 tjockackig (?) flintyxa, 1 spånkrapa m.m. Dessa föremål förvaras hos markägaren. Vid inventeringstillfället tillvaratogs 1 skafthålsyxa av bergart, 3 skivskrapor av flinta och 3 flintavslag med retusch.

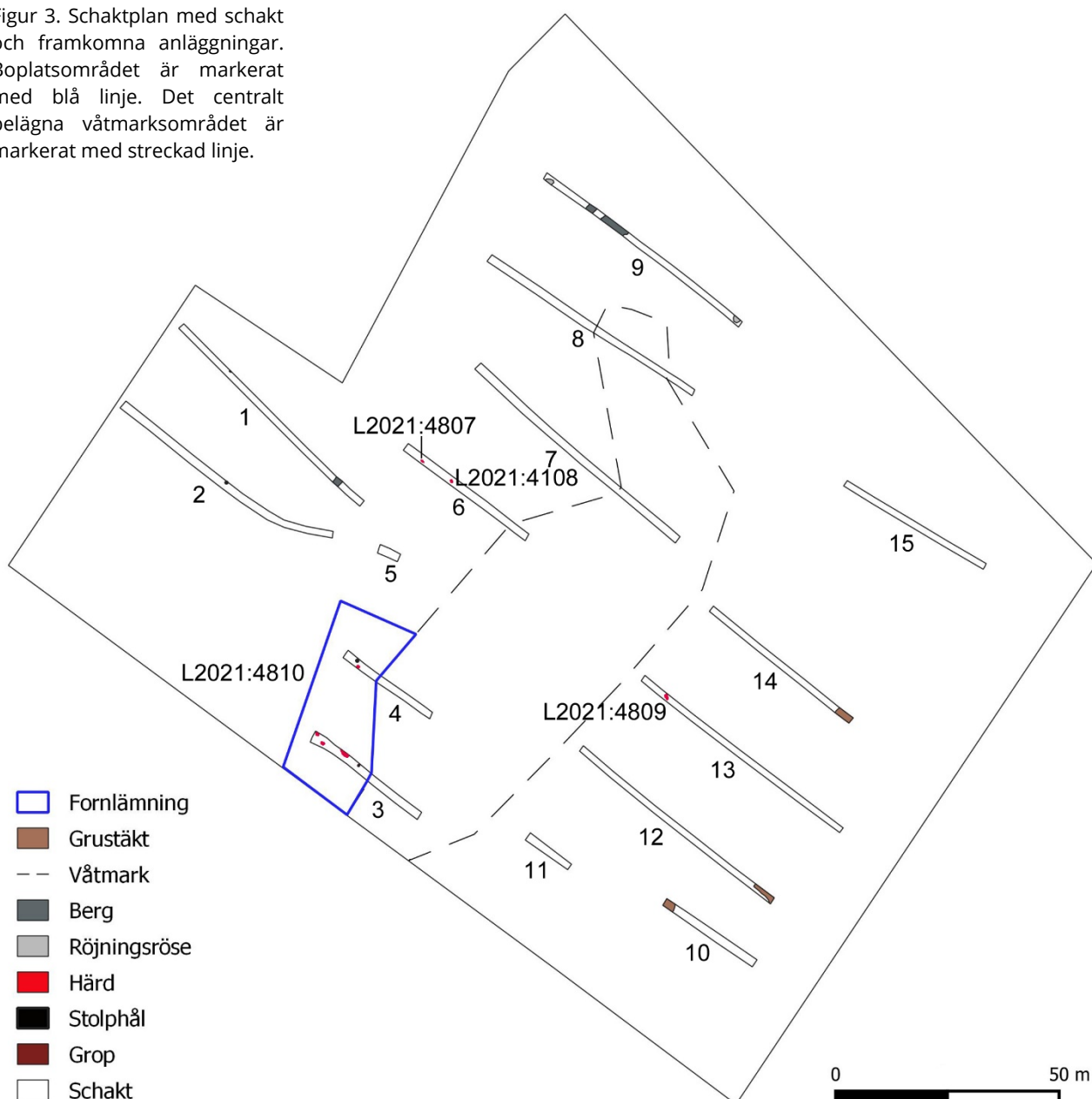
L1989:9429 – Fyndplats för boplatsmaterial i schakthög. Vid inventeringstillfället tillvaratogs 1 spån och 9 avslag varav några med retusch. Ingen uppgift om varifrån schaktmassorna kommit.

Undersökningsresultat

Vid den arkeologiska utredningen upptogs med grävmaskin 15 sökschakt med en sammanlagd yta av 967 m². I schakten framkom 7 härdar, 2 stolphål och 2 gropar (figur 3). Marken var mycket torr vid undersökningstillfället, förutom i det centralt belägna partiet, vilket kan ha påverkat möjligheterna att upptäcka stolphål.

I sydvästra delen av undersökningsområdet, i schakten 3–4, framkom 4 härdar, 1 stolphål och 1 grop. Anläggningarna påträffades sydost om uppstickande urberg och

Figur 3. Schaktplan med schakt och framkomna anläggningar. Boplatsområdet är markerat med blå linje. Det centralt belägna våtmarksområdet är markerat med streckad linje.

väster om den centralt belägna våtmarken. Ca 50 m norr om dessa anläggningar, i schakt 6, påträffades ytterligare 2 härdar i ett liknande topografiskt läge. Förutom dessa två områden med anläggningar så framkom 1 härd öster om våtmarken och uppe på höjden i väster 1 stolphål och 1 grop. Endast ett fåtal flintavslag påträffades trots att det förekom rikligt med naturlig moränflinta. I det nordligaste schaktet (schakt 9) framkom bottarna av två odlingsrösen vars övre delar troligen har avlägsnats för att kunna odla upp marken.

Den koncentration av anläggningar som framkom i sydvästra delen (schakt 3–4) har registrerats som boplatsoområde (L.2021:1410). Övriga anläggningar ligger utspridda inom området och har registrerats som enskilda härdar (L.2021:1407–1409).

Utvärdering

Den arkeologiska utredningen har påvisat fornlämningar inom området och kunnat avgränsa dem och därmed har undersökningens syfte uppnåtts. De framkomna lämningarna får anses ha ett lågt vetenskapligt värde och ytterligare arkeologiska insatser torde inte tillföra ny kunskap.

Referenser

Litteratur

Pamp, B. 1983. Ortnamn i Skåne

Jennbert, K. 2010. Helsingborgstraktens förhistoria. I Helsingborgs Historia band VIII:1, Landsbygden.

Muntliga uppgifter

Peter Andreasson, fastighetsägare

Kartmaterial

Fastighetskartan

Internetreferenser

Fornsök

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-24602-2020
Skånearkeologis diarienummer 202113

Län .....Skåne
Kommun ..... Höganäs
Socken .....Jonstorp
Fastighet ..... Bölsåkra 5:11
RAÄ-nummer L2021:4807, L2021:4808, L2021:4809, L2021:48010

Koordinatsystem ..... Sweref 99 TM
N koordinat 6236262
E koordinat 354973
M ö.h. 16–21

Fältarbetstid 2021-07-28–2021-07-29
Antal arbetsdagar 2
Antal arkeologtimmar 13
Antal maskintimmar 13

Undersökningsområde ..... 30 000 m²
Undersökt yta ..... 967 m²

Projektansvarig .....Per Sarnäs
Uppdragsgivare ..... Peter Andreasson

Arkivmaterial i form av shp-filer, digitala foton och rapportoriginal förvaras på Lunds universitets historiska museum.